

Het wordt een zwaar jaar

Het laatste forum van 2011 vindt wederom plaats bij Hart van Doetinchem, in al die jaren een vaste waarde voor Oost-Gelderland Business. Het is een bijzonder forum, want het is immers de afsluiter. We bezien het afgelopen jaar en blikken vooruit naar 2012 voor wat betreft economische ontwikkelingen. We doen dat met een zestal specialisten op het gebied van fusies, overnames en bedrijfsfinanciering. Dit thema is actueel, nu de crisis toeslaat, veel babyboomers met pensioen gaan en dus hun bedrijf verkopen of laten samensmelten met een ander bedrijf.

Wat komt er kijken bij een overname? Wat is een goede prijs en wat doet de economie dit jaar? Vragen waar we hopelijk een antwoord op krijgen. Zo is Jeroen Westdijk van kab accountants en belastingadviseurs aangeschoven. Hij is verantwoordelijk voor de auditpraktijk en voert uit dien hoofde onder andere due diligence opdrachten uit

ten behoeve van overnames Voor hem is het een thuiswedstrijd want hij woont in Doetinchem. Namens het gelijknamige advocatenkantoor is ook Chris Geurink aanwezig. Hij is gespecialiseerd in ondernemingsrecht, met daarin weer de specialisaties overname, reorganisatie en insolventierecht en daarnaast agrarisch recht. Veel binding

met en voor het MKB en daarin weer in het bijzonder familierecht. Ook hij is woonachtig in Doetinchem. De enige vrouw in het gezelschap is Patricia Schwalbach, sinds tien jaar werkzaam bij ING Business Bank, onder andere belast met fusies en overnames, waarbij ze wordt bijgestaan door een team specialisten.

Alle deelnemers met ook Hanno Littink (uiterst links)

Chris Geurink

Voorstelronde

Ook Bax advocaten en belastingkundigen heeft iemand naar het forum afgevaardigd. Het is Hanno Littink, fiscaal jurist en hij weet alles over due diligence en het verkoopklaar maken van een bedrijf. Naast hem zit Mark Eenink van Taurus Corporate Finance, een jong bedrijf dat bedrijven help met fusies, overnames en financiering. Het is een zelfstandig bedrijf dat voortgekomen is uit Bonsenreuling Accountants en ROS Corporate recovery. Tot slot praat Albert van Hoff vandaag mee. Hij is notaris bij Tap Tromp Van Hoff Notarissen. Zijn kantoor verleent alle notariële diensten, maar zijn specialisme betreft vooral fiscaal recht en ondernemingsrecht. Tap Tromp Van Hoff heeft kantoren in Doetinchem, Lochem en Zutphen.

Vanwege alle slechte tijdingen over de economie, zijn we allereerst geïnteresseerd in hoe het iedereen vergaan is het afgelopen jaar. Zagen onze deelnemers de markt krimpen? Mark Eenink trapt af: "Ik moet zeggen dat wij niet ontevreden zijn over de

afgelopen twaalf maanden. Vooral na de zomervakantie zagen we het aantal opdrachten groeien. Het is wel opletten; in deze tijden moet je creatief kijken naar mogelijkheden." Hij krijgt bijval van Littink: "Ook wij hebben een druk jaar gehad. Er is genoeg reuring in de markt. Ik denk dat het in een aantal sectoren zeker lastiger is geworden. Ik noem de bouw als zorgenvol." Van Hoff knikt en voegt toe: "Aan de buitenkant zie je het vaak niet, maar ik ken een hoop ondernemers die een hoop shit over zich heen hebben gehad het afgelopen jaar."

Moelijk

Aan de andere kant van de tafel beziet ook Geurink de markt: "De bouw is al genoemd, ik zou daar de transportsector aan toe willen voegen. Ondernemers zijn vaak trotse mensen die niet snel klagen, maar de geluiden zijn er zeker. Onze regio, de Achterhoek, is van oudsher een gebied met veel echt ambachtswerk. Die krijgen klap na klap. Vergeet niet dat veel leveranciers in deze keten er ook last van hebben als

het slecht gaat met de bouw." Westdijk van kab accountants en belastingadviseurs geeft ook zijn visie op de vraag. "Voor veel ondernemers is het niet best. Ze teren in op reserves en voor veel van hen staat het water aan de spreekwoordelijke lippen. Ook in de accountantsbranche zie je veel beweging; kleine kantoren verdwijnen of gaan fuseren. Het is een manier om je staande te houden in een markt die aardig verzadigd is." Bij de ING zien ze dezelfde trend binnen de accountancy: schaalvergroting en uitbreiding van het dienstenpakket om zo de concurrentie het hoofd te kunnen bieden. Schwalbach: "Ik zie dat bedrijven in alle sectoren getroffen worden door de crisis. Uiteraard hangt het van de branche af, maar over het algemeen kan je zeggen dat het over de hele linie minder is geworden."

Dan komen we te spreken over het thema fusies en overnames. Een actueel thema, gezien de inleidende discussie over de stand van de economie. We praten over het aantal fusies en overnames, over de prijs ▲

Albert van Hoff en Mark Eenink

en alles wat erbij komt kijken. Wederom opent Eenink het gesprek: "Tja, er is veel te koop, waarbij we te maken hebben met een nieuwe realiteit. Ik weet nog dat ondernemers in de hoogtijdagen rustig acht keer de jaarwinst vroegen en kregen. Dat is niet meer zo. De markt is wat dat betreft genormaliseerd." Ook al is dat de realiteit, het gezelschap is het er over eens dat banken terughoudend zijn als het gaat om financiering. Zo ook bij ING. Schwalbach: "Wij kijken inderdaad goed naar welke partijen we kunnen en willen financieren. Onze afdeling Aquisition, Finance en structured lending heeft de expertise in huis om elke zaak te beoordelen. Mijn advies aan ondernemers is om te blijven sparren met zijn adviseur. Bekijk verschillende scenario's door en kom zo tot een haalbare casus."

Prijs

Hoe kom je aan een goede kandidaat voor je bedrijf? Bij wie ga je als ondernemer als eerste om raad. Waarschijnlijk is de accountant het eerste aanspreekpunt. Westdijk: "Wij hebben natuurlijk een uitgebreid netwerk door ons klantenbestand en hoewel het niet onze core business is, kunnen we bedrijven met elkaar in contact brengen. Ik moet wel zeggen dat we niet actief op zoek gaan. Voor dat werk zijn andere bedrijven meer toegerust." Ook de prijsstelling komt aan bod. Een lastige, want er is geen toverformule. Ondernemers weten vaak wel wat ze willen hebben, maar soms is dat niet reëel. Je kunt rekenen met activa, met achtergestelde winst en met jaarwinst, maar er is geen vaste rekenmethode." Eenink: "Er zijn misschien wel twaalf modellen om de waarde van een bedrijf te

achterhalen. Uiteindelijk gaat het er ook om wat er gefinancierd kan worden en wat de wensen van de koper zijn."

Van Hoff signaleert een discrepantie tussen de uitgangspunten van kopers en verkopers. "De partij die het bedrijf verkoopt, kijkt naar het verleden. Die resultaten zijn leidend voor de vraagprijs. Heb je goede winsten behaald, dan vraag je natuurlijk de hoofdprijs. kopers kijken in deze tijd liever naar de in de toekomst te behalen onder het motto 'resultaten uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst'. In dat geval bestaat de koopprijs uit een vast gedeelte en een variabel gedeelte afhankelijk van de toekomstige winsten." Uiteindelijk is de markt bepalend voor het prijskaartje, aldus Littink: "Wij houden ons niet bezig met waardering, maar we

hebben er wel zijdelings mee te maken. Ons kantoor wordt immers ingeschakeld bij fiscaal-juridische kwesties en due diligencetrajecten kunnen leiden tot verschil van mening over de staat van een bedrijf.”

En zo passeren tal van onderwerpen de revue. Helaas is de ruimte te beperkt om overall uitgebreid op in te gaan, maar we zijn we benieuwd naar de voorspellingen voor het nieuwe jaar. We leven inmiddels in 2012 en een nieuw ondernemerjaar ligt voor ons. We beginnen bij Westdijk: “Ik ben in alle eerlijkheid niet heel optimistisch, al ben ik een opgewekt persoon. Echter, de markt zal blijven krimpen en dat heeft natuurlijk gevolgen voor de economie. Voor ons betekent het dat we extra goed moeten opletten. Efficiëntie nastreven, kijken waar je kan besparen en terughoudend zijn met langlopende verplichtingen. Wat mij betreft zijn dat de zaken waar ondernemers in 2012 op moeten letten. Zorg ook voor een degelijke buffer om eventuele tegenslagen op te vangen.” Geurink: “Voor onszelf zien we wel kansen, al was het maar omdat veel faillissementen via de rechtbank lopen en er voor ons werk is. Bovendien opereren we veel op het gebied van de agrarische sector, waar de markt net wat anders werkt. Ik vrees vooral voor de oplopende werkloosheid en de donkere wolken die zich samenvakken boven de kleine zelfstandige en de ZZP’er.”

Prognose

Schwalbach beziet de situatie waarin haar bank zich bevindt, in relatie tot de toekomstverwachting. “We klaar voor de toekomst. De aflossing van de staatsteun loopt op schema, we voldoen aan de gestelde kapitaal-eisen en dus ben ik positief voor de ING. Uiteraard zie ik ook dat we in een economische dip zitten. Het is een dynamische tijd. Als je op tijd bijstuurt en kansen weet te benutten, hoeft het allemaal niet zo somber te zijn. Mijn tip is om voortvarend te sturen op de meest actuele cijfers. Laat je dat versloffen, dan kun je voor onaangename verrassingen komen te staan.” Littink: “Ik verwacht dat de kapitaalintensieve bedrijven het nog moeilijker krijgen. Ik heb in het begin al de bouw- en transportsector genoemd. Het is lastig om te voorspellen hoe de komende twaalf maanden eruit gaan zien, maar ik weet zeker dat we nog vele faillissementen gaan meema-

ken. Het betekent voor ons kantoor wel kansen, hoe wrang dat ook klinkt.”

Eenink: “We leven in een nieuw jaar, in een nieuwe realiteit. Het MKB moet schakelen, zich aanpassen en kansen pakken als die zich voordoen. Ik verwacht net als de rest een moeilijk jaar voor ondernemers die niet flexibel zijn en te laat het roer omgooien.” Tot slot laat ook Van Hoff zijn licht schijnen op het nieuwe jaar. “Ik verwacht dat bedrijven in zwaar weer de boel gaan rekken. Ik denk aan een stop op investering en personeel en een vertraging in de betalingsverplichtingen. Wel logisch,

want je wil blijven overleven. Het heeft echter grote gevolgen op de economie als geheel. Het dipje waar we nu in zitten, kan wel eens uitgroeien tot een flinke kuil. En ik durf niet te voorspellen wanneer we daar uit komen.” De middag eindigt echter positief. Het einde van het forum luidt het begin van de welverdiende lunch in. Iedereen wordt bedankt en nadat ook de interne mens is verzorgd, gaat iedereen zijn of haar weegs. ■

Patricia Schwalbach

Jeroen Westdijk

